

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר הַזֵּהָר

שִׁחְבֵּר הַתֵּנָא הָאֱלֹמִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

וּבּו: "סֵפֶר הַזֵּהָר", "זֵהָר חֲדָשׁ", "תְּקוּנֵי הַזֵּהָר"

מִנְקֹד

זֵהָר חֲדָשׁ בְּרֵאשִׁית

מִבְּאֵר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עִם פֶּרוּשׁ קַל וְנֶחֱמָד לְמַעַן יְרוּץ הַלּוֹמֵד בּוֹ

מחולק ל- תתק"ס (960) קונטרסים

ל"ב כרכים של ל' חלקים

כרך כ"ח - חלק ט'

קונטרס 819

מופץ ללא מטרות רווח כלל - לקירוב הגאולה ברחמים

בְּסִפְרָא דָא יִפְקֹון בֵּיהּ מִן גְּלִיטָא בְּרַחֲמֵי

יחד שבטי ישראל לסיום כל ספר הזוהר בדקות ספורות

"קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא"

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

אָדָר א' תשע"א לפ"ק - בעיה"ק בית שמש תובב"א

למוד התקונים בימי התשובה יותר מן הזהר, כי כל אדם אשר יחטא הוא פוגם יותר בעשיה באצילות בריא"ה יציר"ה עשי"ה שבה, ונדוע כי השבעים תקונים שעשה רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו אמן, כיון שנדרשים יותר בדרך המספר, על כן למודם מתקן בעולם עשיה יותר ששם הוא סוד המספר והחשבון. לכן בימי התשובה הכל רגילים בספר התקונים.

(בן איש חי בהקדמתו לספרו בניהו)

ז) הבעל שם טוב: קדם כל תפלה ללמודו מאמרי זהר
הבעל שם טוב צוה לאנשיו: שקדם כל תפלה ללמודו מאמרי זהר.

(רבי יצחק בר ישעיה עטיה, דורש טוב, ענין זהר)

ח) זהר הכנה לתפלה

הבעל שם טוב צוה לאנשיו שקדם כל תפלה ללמודו מאמר זהר ותקונים.

(לקוטי תורה (טשרנוביל) הדרה ז', דף ט' טור ג')

ט) בדור הזה שהמינות גובר צריכין ללמוד עם תינוק בן תשעה
שנים ספר הזהר והתקונים

ולו עמי שומע לי בדור הזה שהמינות גובר היו לומדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזהר והתקונים להגות בהם והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים. וכך היה רובש יראת שמים במקום חכמה חיצונית.

(רבינו הקדוש יצחק איזיק וחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ')

י) ראוי לקבוע שעורו בלמוד הזהר והתקונים באפן שישלימם
כל שנה

ויתנהג בדרך זו שיראה לסים זהר ישן וזהר חדש והתקונים בכל שנה. אף אם ילמד סדר הפרשיות של הזהר הקדוש על סדר השבועות, לא יספיק לפעמים שנים ושלשה שבועות בפרשה אחת, דהינו בפרשות גדולות. לכן

הקדמה לזוהר תתק"ס חלקים - מבצע "יחד כל ישראל"

ישראל הקדושים והטהורים ה'מה כלולים כל ששים רבוא נשמות בתוך ספר הזוה"ק, בדפנת רבינו הקדוש הרמח"ל זי"ע באגרותיו. ולכן כל אחד יטמין עצמו בספר הזוהר הק' במיוחד בדורנו דרא בתראה ודור אחרון. ובזה (זה חלק ג') דף קנ"ג: ברעיא מהימנא כתב דהוא "תיבת נח" שמציל מפני המבול הנורא. ולזה תקן הרמח"ל זי"ע דיקבצו את כל ישראל ללמוד זוה"ק ובזה יתבטלו כל הגזרות – ויצמחו הישועות בצמיחת קרן דוד במהרה. (ועין בספר זכותא דרשב"י).

כתב בשדי חמד (מערכת מ' סוף כלל קצ"ח) וז"ל: מצוה שעושים אותה הרבה בני אדם בשתפות, כל אחד נוטל שכר כאילו עשה כולה לבדו, ומטעם זה נוהגים כל בית ישראל לעשות חבורת ש"ס ומחלקים הש"ס בין כמה בני אדם, שכל אחד לוקח מסכת אחת, ועושים סיום פעם אחת בשנה, וכן חבורות שחלקו ביניהם ללמוד סדר משניות, ושורת הדין נותנת שיטול כל אחד ואחד שכר כאילו למד הש"ס כולו, עכ"ל. – שמחת סיום ספר הזהר: הרבי רבי ברוך נכד הבעל שם טוב זיע"א, נהג בכל שנה ושנה ביום ל"ג בעומר לעשות סיום ספרי הזהר הקדוש, ואחר הסיום לקח הספר הזהר בידי קדשו ורקד כמה שעות, ואחרי רקודין דקדשה משמחת היום ומשמחת התורה נשק בפי קדשו את ספר הזהר ואמר בזה הלשון, "איך קען דיה, און דו קענסט מיר" [פירוש: אני מכיר אותך, ואתה מכיר אותי]. (טעמי המנהגים).

קריאת גדולי ירושלים בשנת תרפ"א: מעלת למוד הזהר הקדוש אשר הוא מבטל כל מיני פרעניות וגזרות קשות ורעות ומותנא וחרבא ובזה מעלמא... לשקד על למוד הזהר לגמור בארץ ובחוצה לארץ אלף סיומים... וברור כי גם אנשי חוץ לארץ יעלה הלמוד שלהם עם אנשי עיר הקדש במסלת בית קדש הקדשים בסוד כל ישראל ערבים זה בזה, ונכנס לשנה חדשה שנת גאלה וישועה ברחמים על עמו ישראל ועל כל העולם כולו... סיום זהר לעלוי מזל עם ישראל ולבטל כל הצרים אותם עליונים ותחתונים, ויפר עצת אויבינו ויקלקל מחשבותם ולא תעשינה ידיהם תושיה, וישראל ישכן לבטח ונראה בנחמת ציון, ובמהרה יתקיים "וקראתם דרור בארץ" אב"ר.

הלומדים בחבורה – כל אחד כמה דקות ומשתתפים ומתאחדים ברצונם, עולה להם לפולם שלמדו כל הזוה"ק, וכך נוכל בשבע דקות לעשות סיומי זוהר לאלפים, ויתקיים בנו דברי הנביא ישעיה (פרק ס' כ"ב) "הקטן יהיה לאלף" שאפילו בדורנו הנמוך – יוכל להחשב לשר האלף, ששים כל הזוה"ק, ובפלא יועץ (ערך רבים) כתב: וכמה מעלות טובות לתורה דרבים ותפלה דרבים וכל מצוה הנעשית ברבים, הנה כי בן ראוי לכל אדם להתחבר עם יראי ה' וחושבי שמו ולקיים מאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קי"ט ס"ג) "חבר אני לכל אשר יראוך". עכ"ל.

על סיום "כל ספר הזהר" בגירסא מצינו מנהג ישראל לעשות אז סעדת מצוה ולפטור בכורים מתענית בערב פסח. (ספר דרך ארץ מנהגי יהודי ארם צובה חלק א' עמוד כ"ז). (ועין בשו"ת פרחי כהונה חלק אר"ח סי' י"ח)... וממילא כל שכן בלמוד הזוהר

עלינו לשמוח בסיום למודו, שזכות לימוד הזוהר הוא הדבר היחיד להוציאנו מעבדות לחרות כנזכר בזוהר הקדוש, ועוד שהזוהר מלא על גדולתו ממשניות, ובכלל מסכתות נחשב, וזה הוא בכלל סעודת מצוה, עכ"ד.

ובספר תולדות קול יהודה (אות ל"ג) איתא עובדא: דפעם אחת ביומי דאב קודם היום עשה סעודת סיום ואכלו בשר, ושאלו אותו על מה עשה סיום, והשיב כי סים את הספר הקדוש עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו ז"ל, וכן במנהגיו (שם אות קכ"ט), פעם אחת במוצאי תשעה באב אכל בשר, ואמר שיש לו סיום על ספר פרי עץ חיים (להאר"י הקדוש), ע"כ. ובספר סוד ה' מבאר: ועל פי דברי הפסא מלך והבן איש חי ועוד – מעלת הלמוד בזוה"ק, שהלמוד ממש נתהפך לאיש חדש וטהור, ומתמלא שמחה בכל רגע בלומדו, ובנודאי בסיים כל חלק, כמו ספר התיקונים, זהר על התורה, וזוהר חדש, עלינו לשמוח ולעשות סעודה גדולה על כל חלקי הזוהר ובנודאי על האדרא הקדושה שבלמוד האדרא הקדושה זוכה שהרשב"י בכבודו ובעצמו בא מעטר כמלך ויושב ומקשיב בקולו בשלומד האדרא.

כתב המקבל הקדוש רבי אברהם אזולאי זי"ע א זקנו של החיד"א בשם המקבל הרב אברהם גלאנטי זי"ע, בספרו "אור החמה" על ה"אדרא דמשפנא" (שבפרשת משפטים דף קכ"ג ע"ב), וזה לשון קדשו: אפילו עוד היום אחר שנפטר רשב"י מבינינו, כל זמן שאנו עוסקים בדברי האדרא, "אתער" בא רבי שמעון מעטר כמלך בעטרוותיו בראש, ויושב בגוון, עכ"ל. האם יש שמחה גדולה מזו, על כן ראוי לעשות סעודת מצוה. ובנודאי כאשר יבקש ויתפלל בזכות הרשב"י תתקבל תפלתו ותעשה בקשתו, ומבאר בכתבי האר"י (שער הפסוקים, שיר השירים): "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני": ראשי תבות ח' בירים מ' קשיבים ל' קולך ה' שמיעני, הוא חמלה, כמו שדרשו בזוהר בפרשת שמות (דף י"ב ע"ב), על פסוק והנה נער בוכה ותחמל עליו וגו', והבן זה, עכ"ל. ובזהר שם בארו שהשכינה חומלת כאשר חוזרים בתשובה, שקודם קטרגה מדת הדין על בטול תורה, וכאשר חוזרים בתשובה ומתקנים, מיד חומלת השכינה הקדושה, ונשמעת התפילה ועל דרך דברי האר"י כאשר משתף עצמו עם הציבור בלמודו, אז מעורר את השכינה הקדושה לחמל עליו ולשמע תפלתו ולעשות בקשתו לטובה. ובאור החיים הקדוש כתב דגואל הראשון הוא גואל האחרון כמו שאמרו בזוה"ק מ'ה ש'היה ה'א – ראשי תבות משה – שיהיה, שהוא הגואל האחרון. (אפשר לרמוז דהרשב"י נשמת משה ובזכותו נגאל), ואין משה רבינו ע"ה מוסר התורה רוצה לגאול עם של בטלנים, עכ"ד האור החיים הקדוש זי"ע א. ובזה"ק קראו למי שלא לומד סודות התורה ולכלל הפחות למוד בקריאה זוה"ק, עם הארץ, ובגללו מתעבב הגאולה רח"ל. על כן פלנו צריכים להתחזק ולהתאחד בלמוד הקדוש הזה. וברוך ה' שזכינו בדרךנו להתחבר כלל ישראל עם "מפעל הזוהר העולמי" העובד ללא לאות ללא מטרות רוח, ולקח על שכמו משא ועול החובות למען הקים השכינה הקדושה ולשמוח לאבינו שבשמים – על כן אחי! כל אחד יכלל בלמוד הנשגב הזה למען פדות השכינה הקדושה ולמען פדות נפשנו ופדות עמו ישראל בקרוב בימינו ברחמים, אכ"ר.

תפלה קדם למוד האהר הקדוש

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדך ובהשתחויה, שנקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מכדילים בינינו לביניך. ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכוננו לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח גיחוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים זמירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה: (תפלה מהאר"ל)

לשים יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו, ורחימו ודחילו, ליחדא שם יוד כ"י בוא"ו כ"ן ביהודא שלים, על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל לאקמא שכינתא מעפרא, ולעלוי שכינת עוינו אם הבנים שמחה. הריני מקשר עצמי בלימוד הקדוש הזה בנשמות כל התנאים והצדיקים הפתובים בזוהר הקדוש ובראשם התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו. ועל ידי זה תתקיים תפלת דוד המלך עליו השלום (תהלים סא, ד-ה) כי היית מחסה לי מגדל עז מפני אויב. אגורה באהלה עולמים אחסה בסתר כנפיה סלה. ואזפה שבלימודינו זה יהיו שפתותיהם דובבות בקבר, למען שמו באהבה לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו. ובהדין ספרא ספר האהר, יפקון ישראל מן גלותא ברחמי, יראה אל עבדיך פעלה והדרה על בניהם. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו, ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו (תהלים צ, טז-יז). (סוד ה')

תפלה לרפואות וישועות

הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעה כמוה, והריני אוהב כל אחד מבני ישראל כנפשי ומאדי, והריני מזמן את פי ללמוד בספר הזהר הקדוש לזכות ... פב"פ (וכאן יפרט בקשתו) [לרפואות...] [ישועות ...] [לבנים ...] השם ישלח דברו יחזקהו [וירפאהו ברפואת הנפש ורפואת הגוף ברמ"ח אבריו ושם"ה גידיו בתוך שאר חולי ישראל וארצה ימיו ושנותיו בנעימים] [ויזשיעהו בדבר ישועה ורחמים ...] אמן סלה.

רְאוּי שִׁיקְבַּע שְׁעוֹר הַלְמוּד מִזֶּהר הַקְדוּשׁ וְתְקוּנִים ג' דְּפִין בְּכָל יוֹם, שְׂיֻכַּל לְהַשְׁלִים כָּל הַזֶּהר יֶשֶׁן וְחֹדֶשׁ וְתְקוּנִים בְּכָל שָׁנָה, וְאַחֵר לְמוֹד ג' דְּפִין יִקְבַּע לְמוֹדוֹ בְּשָׁאֵר סְפָרֵי הַמְּקַבְּלִים, וְיִלְמֹד סְפָרֵי הַמְּקַבְּלִים עַל סֵדֶר שְׂיֻכּוֹל עַד שְׂיֻסָּים כָּל סְפָרֵי הַמְּקַבְּלִים הַנִּמְצָאִים וְכו', אַךְ הַזֶּהר הַקְדוּשׁ וְהַתְּקוּנִים יִזְהַר לְסִימָם בְּכָל שָׁנָה כְּנֹזֶכֶר לְעִיל, וְכִזָּה יִתְנַהֵג כָּל יָמֵי חַיָּו.

(יסוד וְשֵׁרֶשׁ הַעֲבוּדָה, שְׁעַר הַשְּׂשִׁי, שְׁעַר הַנִּיצוּץ)

יא) זֶהר הַקְדוּשׁ מְסַגֵּל לְנִשְׁמָה וְדָבָר הַשְּׂוֹה לְכָל נֶפֶשׁ

וְגַם צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִזְמַר בְּכָל יוֹם סֵפֶר זֶהר הַקְדוּשׁ קִדְּם הַתְּפִלָּה, וּמִן אֵלּוּל עַד אַחֵר יָמִים טוֹבִים לְגִמּוֹר סֵפֶר תְּקוּנִים הַקְדוּשׁ. וְאַל יֵאמֶר הַסְרִיס, הֵן אֲנִי עַץ יָבֵשׁ וּמִי אֲנֹכִי לְגִשֶׁת אֶל הַקְדֵּשׁ פְּנִימָה בְּסִפְרֵי קְבָלָה. כִּי כָּבֵד הַסְכִּימוֹ כָּל הַצַּדִּיקִים וּבְרָאשֵׁם הַצַּדִּיק הַמִּפְרָסֵם הַמְנוּחַ מוֹרְנוֹ הָרַב צְבִי זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה מְזִידִיטְשׁוֹב בְּסִפְרוֹ סוּר מֵרַע בְּכִמָּה רְאִיוֹת מוֹכִיחוֹת כִּי זֶהוּ מַעֲצַת הַיֵּצֶר וְשִׁקָּר בְּיַמִּינוֹ, וְאַף שְׂאִינוֹ מִבֵּין הַכָּל, מִכָּל מְקוֹם לְשׁוֹן הַזֶּהר הַקְדוּשׁ מְסַגֵּל לְנִשְׁמָה וְהוּא דָּבָר הַשְּׂוֹה לְכָל נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל קֶטָן וְגָדוֹל שֵׁם הוּא, כָּל אֶחָד לְפִי הַבְּנִתוֹ וְשֵׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ.

(הַנְּהִגוֹת יִשְׁרוֹת, רַבִּי צְבִי הִירֶשׁ הָאֶרְאֻוִיץ מִבְּאֶקְשֶׁעוּוִיץ אוֹת הַשֵּׁם)

יב) אֲשֶׁרִי אָדָם שִׁילְמֹד הַתְּקוּנִים בְּאֵלוֹ הַיָּמִים כָּל תְּקוּן שֶׁל

אוֹתוֹ הַיּוֹם דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְלֹא יַעֲבֹר

וְאֲשֶׁרִי אָדָם שִׁילְמֹד הַתְּקוּנִים בְּאֵלוֹ הַיָּמִים כָּל תְּקוּן שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְלֹא יַעֲבֹר, כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ שֵׁרֶשׁ וְטַעַם וְכוּנָה. לָכֵן טוֹב שֶׁלֹּא יִקְדֵּם וְלֹא יֵאחֵר, וְכֵן הִיָּה מְנַהֵג הַטוֹב שֶׁל עֲטָרַת רִאשֵׁנוֹ מוֹרְנוֹ הָרַב הַמְּפִלָּא קְדוּשׁ מֵר שֶׁאֲרוֹנוֹ הַפְּרָד"ס זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אֲמֵן וְאֶפְלוּ בְּזִמְן שֶׁהִיָּה לוֹ עַל הַצְּבוּר הִיָּה פּוֹנֶה מִכָּל הָעֲנִינִים וְלִמַּד חוֹבַת הַיּוֹם, גַּם טוֹב לְבַעַל תְּשׁוּבָה שִׁילְמֹד חֲמִשָּׁת דְּפִים בְּכָל יוֹם מִהַזֶּהר הַקְדוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכְּתַב בְּסִפְרֵי שֵׁם הַגְּדוֹלִים חֶלֶק ב' מַעֲרָכָה ב' אוֹת ב'.

(רַבִּינוֹ חַיִּים פֶּאֶלְאָגִי, מוֹעֵד לְכָל חַי)

וְכֵן בָּכָאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אוֹתוֹ הַמִּסְפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָּה עַד שִׁיתָן הַכֶּחַ שֵׁישׁ בִּידוֹ לַתֵּת, וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ הַכֶּחַ מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקָּיִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשֵׁשִׁי? אָמַר לוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה פֶתַח חוֹן פֶּה לְאָדָם לֵאמֹר שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוֹם דָּבָר מִכָּל מָה שֶׁנִּבְרָא.

הֲרִבּוּ עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְנָתַן רֹאשׁוֹ, וְשָׁם יָדוֹ עַל פִּיו וּבִבְכָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ, עַל זֶה שֶׁשָּׂאֵלְתָּ. הַמֶּרְאֶה שְׂרָאִיתִי, וְקָשָׁה לִי הַדָּבָר.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, מִי יִזְכֶּה לֵארוֹךְ הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁנִּמְשָׁכָתָּ? שֶׁהָרִי לֹא יַעֲמֵד אִישׁ שֶׁעֲתִיד לְהַגִּיעַ לַעֲנִי הַשָּׁמַיִם עַד הַיּוֹם הַשֵּׁשִׁי, שֶׁהוּא בִּשְׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים, וְלֹא בִּהְשִׁלְמָתוֹ, רַק בְּכַח הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי שֶׁלֹּטוֹן הָאָדָם הַהוּא אֵינוֹ אֶלָּא בְּשֵׁשִׁי. וּבִשְׁבִיעִי תִשָּׂאֵר שְׁמֻטָּה בְּעוֹלָם, חֲרוֹב. וּבִשְׁמִינִי יִתְחַדֵּשׁ הַעוֹלָם כְּמוֹ מִקְדָּשׁ, וַיְהִיָּה מִה שִׁיְהִיָּה. עַל זֶה (ישעיה ד) וַיְהִי הַנִּשְׂאָר בְּצִיּוֹן וַהֲנוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ, וּבִשְׁבִילֵם נֶאֱמַר (תהלים קד) הֲיִי כְבוֹד ה' לַעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׁיו.

אָלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו' (בראשית א), וְכָא בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, פִּי לְאַחֵר שֶׁסִּפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיָּאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁלֹּא תֵאמַר בְּשֵׁשֶׁה יָמִים נִבְרָאוּ כָלָם, בְּרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תִּדְעַ לָךְ מִתִּי הָיוּ, (שם) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'

וְכֵן בָּכָאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אוֹתוֹ הַמִּסְפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָּה, עַד שִׁיתָן הַכֶּחַ שֵׁישׁ בִּידוֹ לַתֵּת, וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ הַכֶּחַ מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקָּיִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשֵׁשִׁי, אָמַר לִיָּה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה פֶתַח חוֹן פֶּה לְאָדָם לֵאמֹר, שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוֹם דָּבָר מִכָּל מָה שֶׁנִּבְרָא.

אָזְלוּ, עַד דִּהְיוּ אֲזָלִי, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְנָתַן רֹאשִׁיָּה, וְשִׁוִּי יָדָיו עַל פּוּמִיָּה, וּבִכִּי. אָמַר לִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בִּכִּי. אָמַר לִיָּה, עַל דָּא דְשָׂאִילְתָּא. חִיזוּ חִיזִית, וְקָשִׁיא מְלָה.

עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מֵאֵן יִזְכִּי לְהָאִי אוֹרְכָא דְגְלוּתָא דְאַתְמָשׁ, דִּהָא לֹא יָקוּם בֵּר נֶשׁ, דְּעֲתִיד לִימָטִי לַעֲנִי שְׁמִיָּא, עַד יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה. דִּהּוּא בְּשִׁית אֶלֶף שָׁנִין, וְלֹא בְּאֶשְׁלָמוּתִיָּה, בֵּר בְּתַקּוּף תְּשׁוּבָה, דִּהָא שׁוֹלְטָנָא דְבֵּר נֶשׁ הַהוּא לִיתִּיה אֶלָּא בְּשִׁתִּיתָאָה. וּבִשְׁבִיעָאָה, יִשְׁתָּאֵר שְׁמֻטָּה בְּעָלְמָא, חֲרוֹב. וּבִתְמִינָאָה, יִתְחַדֵּשׁ עָלְמָא כְּמִלְקָדְמִין, וַיְהִיָּה מִה דִּיְהִיָּה. עַל דָּא (ישעיה ד ג) וַיְהִי הַנִּשְׂאָר בְּצִיּוֹן וַהֲנוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. וּבִגְיִנְהוֹן נֶאֱמַר, (תהלים כד לא) הֲיִי כְבוֹד ה' לַעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׁיו.

אָלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו'. רַבָּא בְּשֵׁם ר' בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, פִּי לְאַחֵר שֶׁסִּפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיָּאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁלֹּא תֵאמַר בְּשֵׁשֶׁה יָמִים נִבְרָאוּ כָלָם, בְּרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וּבְרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תִּדְעַ

אלהים ארץ ושמים. כלומר, באותו היום ממש היו בהם כל התולדות שנתהוו מן השמים ומן הארץ, שכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

רבי ייסא אמר, ויהי כתוב (שם ה) זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם. אם כן, באותו היום ממש היו כל התולדות.

אמר רבי ברכיה, כך הוא, באותו היום נתהוו! שהראוהו הקדוש ברוך הוא באותו היום כל תולדותיו והעבירם לפניו הנשמות בדמיותיהם, והיה אומר: זה פלוני וזה פלוני, זה חכם הדור וזה דני הדור, וכן כל הדורות ומנהיגיהן.

רבי יצחק בשם רבי חייא אמר, מה כתוב למעלה מן הענין? (שם ג) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. לאחר שאמר (שם א, לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, מהו את כל אשר עשה? את כל - לרבות ענין המלאכים שהם טוב מאד. ובכל הנבראים לא נאמר אלא כי טוב בלבד, ובכאן כי טוב מאד, מלמד שהמלאכים נבראו ונאמר עליהם כי טוב מאד.

ואמר רבי יצחק, למה עוד הוסיף הכתוב ואמר ויכלו? אמר רבי ברכיה, לשון כסוף הוא, וכל צבאם בכלל, הם המלאכים הנקראים צבא השמים. והו שכתוב וכל צבא השמים עומד עליו. וכשגמר המלאכה, נכספה וכלתה לכל רואיה.

אמר רבי נחמן, ויכלו - כלו ממעשה, כלו ממוחשבה, ועשה הקדוש ברוך הוא ליום השבת דגמת עולם הבא, שעתידי הקדוש ברוך הוא לשבות בשביעי. מה זה בשביעי? באלף השביעי.

ואמר רב נחמן, נפש יתירה נתוספת באדם

לך אימתי הו'. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. כלומר, באותו היום ממש, היו בהם כל התולדות, שנתהוו מן השמים ומן הארץ, דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

רבי ייסא אמר, והא כתיב זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם, אם כן באותו היום ממש היו כל התולדות.

אמר רבי ברכיה, כך הוא, באותו היום נתהוו, שהראוהו הקדוש ברוך הוא באותו היום, כל תולדותיו, והעבירם לפניו הנשמות בדיוקניהן, והיה אומר, זה פלוני, וזה פלוני. זה חכם הדור, וזה דיין הדור, וכן כל הדורות ומנהיגיהן.

ר' יצחק בשם ר' חייא אמר, מה כתיב למעלה מן הענין. ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. לאחר שאמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו את כל אשר עשה. את כל לרבות ענין המלאכים, שהם טוב מאד. ובכל הנבראים לא נאמר אלא כי טוב בלבד, ובכאן כי טוב מאד. מלמד שהמלאכים נבראו ונאמר עליהם כי טוב מאד.

ואמר רבי יצחק למה עוד הוסיף קרא ואמר ויכלו. אמר רבי ברכיה, לשון כסוף הוא. וכל צבאם בכלל, הם המלאכים הנקראים צבא השמים. הדרא הוא דכתיב, (מ"א יב ט) וכל צבא השמים עומד עליו. וכשגמר המלאכה, נכספה וכלתה לכל רואיה.

אמר רבי נחמן, ויכלו: כלו ממעשה, כלו ממוחשבה. ועשה הקדוש ברוך הוא ליום השבת דוגמת עולם הבא. שעתידי הקדוש ברוך הוא לשבות בשביעי, מאי בשביעי. באלף השביעי.

ואמר רב נחמן, נפש יתירה נתוספת באדם

נתוספת באדם ביום השבת. אמר לו, רבי, מהי הנפש היתרה הזו? אמר לו, רוח הקדש ששורה עליו ומכתיר את האדם בכתר קדוש, בכתרי המלאכים. והוא מאותו הרוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא, ועל פן חייב אדם לכבד את יום השבת, על האורח הקדוש הזה ששורה עמו.

ואמר רבי נחמן, הרוח הזה איך נקראת? נקראת מכבד, נקראת קדוש. זהו שכתוב (ישעיה נח) ונקראת לשבת ענג, כמשמעו. לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכבד.

אמר רבי יצחק, כשפסמו המלאכות כלם, ברכם הקדוש ברוך הוא והכינם בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו מאותו הענין שעשאהו, ושכל אחד יוציא תולדתו, הראוי לו, מכאן ולעולם. זהו שכתוב (בראשית ב) אשר ברא אלהים לעשות. מה זה לעשות? להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנכנס שבת, כל הדברים שנבראו במעשה בראשית שבתו ושקטו, כל אחד לפי ברתו. ששנינו, אותם האמנים שהיו מוציאים תולדותם בכל יום יום, שבתו ונחו, וראו כי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

זהו שכתוב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, באדם המושבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, רבי יצחק אמר בה"א בראם. רבי יהודה אומר בהבראם, בממש בדמותם בכחותם ובשלימותם.

ביום השבת. (דף כב ע"א) אמר ליה רבי, מאי נפש יתירה זו, אמר ליה, רוח הקדש ששורה עליו, ומכתיר לאדם בכתר קדוש, בכתרי המלאכים. והוא מאותו רוח, שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא. ועל פן חייב אדם לכבד את יום השבת, על האי אושפיזא קדישא דשריא עמיה.

ואמר רבי נחמן, רוחא דא איך אתקרי. מכובד אתקרי. וקדוש אתקרי. הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) ונקראת לשבת ענג כמשמעו, לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכובד.

אמר רבי יצחק, כשפסמו המלאכות כלם, ברכם הקדוש ברוך הוא, והכינם בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו, מאותו הענין שעשאהו. ושכל אחד ואחד יוציא תולדתו, הראוי לו, מכאן ולעולם. הדא הוא דכתיב, אשר ברא אלהים לעשות. מאי לעשות. להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנכנס שבת, כל הדברים שנבראו במעשה בראשית, שבתו ושקטו, כל אחד לפי ברייתו. דתנינן, אותן האומנין שהיו מוציאים תולדותם בכל יום ויום, שקטו ונחו, וראו כי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

הדא הוא דכתיב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, באדם המושבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, ר' יצחק אמר, בה"א בראם. ר' יהודה אומר בהבראם, בממש בדמותם בכחותם ובשלימותם.

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי בַּהֲבָרָא, אֶלָּא
בְּאַבְרָהָם. שְׁקִיבַל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם
בּוֹ. וְאֶלְמָלָא אַבְרָהָם, שְׁקִיבַל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ
שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמִים
וְאַרְצָן, שְׁנֵאמַר, ^(ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם
וְלַיְלָה חֻקַּת שְׁמִים וְאַרְצָן לֹא שְׁמַתִּי.

וְאֵל תַּתְמָה עַל זֶה, דְּהָא תַנּוּן בְּתִיב, ^(תהלים קד יח)
הָרִים הַגְּבוּהִים לַיַּעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֶה
לְשַׁפְּנִים. אִם הָרִים הַגְּבוּהִים, נִבְרָאוּ בַּעוֹלָם
לַיַּעֲלִים. וְהַסִּלְעִים לֹא נִבְרָאוּ, אֶלָּא לְשַׁפְּנִים.
אֵל תַּתְמָה לַהֲיִית הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִּיל אַבְרָהָם,
שְׁקִיָּים כָּל הַתּוֹרָה, וְכָל מַה שְׁנַצְטוּוּה מִהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה,
בְּה' בִּרְאָם, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, ^(שמות כג כא) כִּי שְׁמִי
בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא
נִתְיַיְחַד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל
הַנִּבְרָאִים, זוּלָּתִי בְּאַלְהָ, דְּכְּתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת
ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם כְּדִקְאָמְרִין. וְלֹא נִזְכְּרוּ
חַיִּים וּבִהְמוֹת, וְלֹא שׁוּם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם
נִפְסָדִים וְכָלִים, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיִּימִים
לְעוֹלָם, הַזְכִּיר שְׁמוֹתֵיו.

רַב הוּנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוּ קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִין
הוּא בְּרִית שְׁמִים וְאַרְצָן וְרָאָה הַשְּׁבֶת שֶׁהִיא
מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הִכִּינוּ לְדוֹרוֹת.

וְהָאֵנָּה, אֵין לָךְ בְּכָל שְׁבֶת וְשְׁבֶת, שְׁאִין הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְחוּל עִם הַצַּדִּיקִים
בְּגֵן עֵדֶן. וְנִיזוּנִין מִהֵוּא זִינָא דְאַסְפִּקְלָרִיא
הַמְּאִירָה. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, ^(שה"ש ד ו) עַד שִׁיפּוּחַ
הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשְּׁבֶת. אֵלְךָ לִי אֵל הַר הַמּוֹר
וְאֵל גְּבַעַת הַלְבוּנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוּנָא, אֵל תַּתְמָה עַל זֶה, וּמַה בַּעוֹלָם

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי
בַּהֲבָרָא, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם, שְׁקִיבַל
תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם בּוֹ.
וְאֶלְמָלָא אַבְרָהָם שְׁקִיבַל תּוֹרָתוֹ
וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמִים וְאַרְצָן, שְׁנֵאמַר
^(ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה
חֻקַּת שְׁמִים וְאַרְצָן לֹא שְׁמַתִּי.

וְאֵל תַּתְמָה עַל זֶה, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ,
כְּתוּב ^(תהלים קד) הָרִים הַגְּבוּהִים
לַיַּעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֶה לְשַׁפְּנִים.
אִם הָרִים הַגְּבוּהִים נִבְרָאוּ בַּעוֹלָם
לַיַּעֲלִים, וְהַסִּלְעִים לֹא נִבְרָאוּ אֶלָּא
לְשַׁפְּנִים, אֵל תַּתְמָה לַהֲיִית
הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִּיל אַבְרָהָם,
שְׁקִיָּים כָּל הַתּוֹרָה וְכָל מַה
שְׁנַצְטוּוּה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּה'
בִּרְאָם, זֶהוּ שְׁכָתוּב ^(שמות כג) כִּי
שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי
יְהוּדָה, לֹא נִתְיַיְחַד שְׁמוֹ שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים
זוּלָּתִי בְּאַלְהָ, שְׁכָתוּב ^(בראשית ב)
בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ
וְשָׁמַיִם, כְּפִי שְׁאֵמְרֵנוּ. וְלֹא נִזְכְּרוּ
חַיִּים וּבִהְמוֹת וְלֹא שׁוּם נִבְרָא
מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסָדִים וְכָלִים,
אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיִּימִים
לְעוֹלָם הַזְכִּיר שְׁמוֹתֵיו.

רַב הוּנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוּ לִפְנֵי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִית שְׁמִים
וְאַרְצָן, וְרָאָה הַשְּׁבֶת שֶׁהִיא מְנוּחָה
וּקְדוּשָׁה, הִכִּינוּ לְדוֹרוֹת.

וְהָאֵנָּה, אֵין לָךְ בְּכָל שְׁבֶת וְשְׁבֶת
שְׁאִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ
לְחוּל עִם הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן,
וְנִיזוּנִים מֵאוֹתוֹ הַזֵּיו שֶׁל
הַאֲסַפְקָלְרִיא הַמְּאִירָה. זֶהוּ
שְׁכָתוּב ^(שיר ד) עַד שִׁיפּוּחַ הַיּוֹם,
זֶה יוֹם הַשְּׁבֶת. אֵלְךָ לִי אֵת הַר
הַמּוֹר וְאֵל גְּבַעַת הַלְבוּנָה, זֶה
הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוּנָא, אֵל תַּתְמָה עַל

זה, ומה בעולם הזה נותן הקדוש ברוך הוא רוח קדוש לכל אחד ואחד ביום השבת, ומכתירן בו. הצדיקים שישנם בעולם הבא, אינו דין להכתיר להם ביום השבת בכתר?!

בא וראה, אמר רב הונא, אפלו הרשעים שבגיהנם מוכתרין הם ביום השבת, ושוקטין ונוחים. שאמר רב הונא, אין לה רשע מישראל שאין לו מעשים טובים שמועילים להם לעולם הבא. ומתי מועילים להם? ביום השבת, להיות כלם מכתרים בכתר שבת.

אמר רבי יוסי, וכי הרשעים שחללו שבת בפרהסיא יש להם מעלה בכתר שבת? אמר לו, כן, שהרי שנינו (שמות טז) ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה, לכה נדונים הרשעים ביום השבת. משנה, להרויח להם ביום השבת. כי יום השבת נקרא שלם, ולא נגרע. לפיכך אינו נגרע מהטוב וההנאה שבו, בין לצדיקים בין לרשעים. ולהורות שלא לחנם אמרה תורה (שמות לא) ושמרתם את השבת. והזהירה על יום השבת יותר מכל התורה כלה, ולמדנו, כל המקיים את השבת כאלו מקיים את כל התורה.

אמר רב יהודה אמר רב, לא ישב הקדוש ברוך הוא על פסא כבודו, עד שבת ונתעלה וישב על פסא. אמר לו רבי יוסי, והרי קדם שנברא העולם לשב היה הנה ויהיה. אמר רבי יהודה, אם משמיע לנו שעל פסא כבודו ממש הוא - לא.

א"ל כף שנינו, עד שלא נברא העולם לא היה מי שיקלס את הקדוש ברוך הוא ויפיר אותו. בין שברא עולמו, ברא המלאכים, וחיות הקדש, והשמים, וכל צבאם, וברא את האדם, וכלם מוכנים לשבח

הזה נותן הקדוש ברוך הוא רוח קדוש לכל אחד ואחד ביום השבת, ומכתירן בו. הצדיקים שישנם בעולם הבא, אינו דין להכתיר להם ביום השבת בכתר.

הא חזי, אמר רב הונא, אפלו הרשעים שבגיהנם, מוכתרין הם ביום השבת, ושוקטין ונוחים. דאמר רב הונא, אין לה רשע מישראל שאין לו מעשים טובים, דמעלייא להו לעלמא דאתי. ואימתי מעלייא להו. ביום השבת. להיות כלם מוכתרים בכתר שבת.

אמר רבי יוסי, וכי הרשעים שחללו שבת בפרהסיא, יש להם מעלה בכתר שבת. אמר ליה, אין. דהא תנן, (שמות טז) ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה לכה נדונים הרשעים ביום הששי משנה, להרויח להם ביום השבת. כי יום שבת נקרא שלם, ולא נגרע. לפיכך אינו נגרע מהטוב וההנאה שבו, בין לצדיקים בין לרשעים. ולהורות שלא לחנם אמרה תורה, ושמרתם את השבת. והזהירה על יום השבת, יותר מכל התורה כולה. ותאנא, כל המקיים את השבת, כאלו מקיים את כל התורה.

אמר רב יהודה אמר רב, לא ישב הקדוש ברוך הוא על פסא כבודו, עד שבת ונתעלה וישב על פסא. אמר ליה ר' יוסי, והא קודם שנברא העולם ישב היה הנה ויהיה. אמר רבי יהודה, אי משמע לן דעל פסא כבודו ממש הוא, לא.

א"ל הכי תנינן, עד שלא נברא העולם, לא היה מי שיקלס להקדוש ברוך הוא, ויפיר אותו. בין שברא עולמו, ברא המלאכים, וחיות הקדש, והשמים, וכל צבאם, וברא את האדם, וכלם מוכנים לשבח

וְכָל צִבְאָם, וּבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכָל מוֹכְנִים לְשִׁבְחָ לְיוֹצְרֵם וּלְפָאָרוֹ. וְעֵדֶיךָ לֹא הָיָה פָּאָר וְשִׁבְחָ לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס שְׁבַת וְשִׁקְטוּ כָּלָם, וּפְצָחוּ רְנָה וְשִׁבְחָה הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז יָשָׁב עַל פֶּסַע כְּבוֹדוֹ. כְּלוֹמֵר, אֲנִי הָיָה מִי שִׁכְפִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ (פּוֹדְיָא) וְיִשְׁבַּח לְכַבֹּדוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לָךְ שִׁבְחָ וְקָלוּס לְפָנֶי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שִׁבְחוֹ שֶׁל שְׁבַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים כָּלָם מְשַׁבְּחִים לוֹ כְּאֶחָד, וְאֶפְלוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשְּׁבַת מִמֶּשׁ שִׁבְחָ לוֹ, זֶהוּ שִׁכְתוּב (תְּהִלִּים לב) מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבַת. וְיִיָּצֵר ה' אֱלֹהִים (בראשית ב). רַבִּי תַנְחוּם פֶּתַח, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם וְגו'. כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בְּרָא אוֹתָם מֵאֵין, וְהוֹצִיאָם אֶל הַפְּעַל וְעָשָׂה מֵהֶם מְמוֹשׁוֹת. וּבְכָל מְקוֹם אֶתָּה מוֹצֵא בּוֹרָא עַל דְּבַר שִׁבְרָאוֹ מֵאֵין, וְהוֹצִיאֵהוּ לַפְּעַל.

אָמַר רַב חֲסֵדָא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאֵין נִבְרָאוּ, וְהֵלֵא מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה נִבְרָאוּ? אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, כֵּן הוּא! אֲלֵא גוּף הַשָּׁמַיִם מֵאֵין הָיָה, וְצוּרְתָם מִדְּבַר מְמוֹשׁוֹת, וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְהַתְּבַצָּא בְּשָׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחֲרֵי כֵן עָשְׂהָ. בְּרִיאָה - בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמֵר מֵאֵין. עָשְׂהָ - לַעֲשׂוֹה הַשָּׁמַיִם, מִדְּבַר מְמוֹשׁוֹת, מִקְּדוֹר שֶׁל מַעְלָה. וְאָמַר רַבִּי תַנְחוּם, עָשְׂהָ הוּא תְקוּן הַדְּבַר בְּגִדְלָה וּמַעְלָה מִמְּמוֹת שְׁהִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַשׂ דָּוִד שָׁם.

אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, הַפְּסוּקָה הַזֶּה לֹא בָּא אֲלֵא לְהַדְרֵשׁ, וַיִּצְרַח בְּשֵׁנֵי יוֹדִין, וְכָל הַשָּׂאָר אֶתָּה מוֹצֵא בִּידֵי אֶחָד. אֲלֵא כָּל מַה שִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָא בְּמַעְלָה

לְיוֹצְרֵם וּלְפָאָרוֹ. וְעֵדֶיךָ לֹא הָיָה פָּאָר וְשִׁבְחָ לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס שְׁבַת, וְשִׁקְטוּ כָּלָם, וּפְצָחוּ רְנָה וְשִׁבְחָה, הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז יָשָׁב עַל פֶּסַע כְּבוֹדוֹ. כְּלוֹמֵר, אֲנִי הָיָה מִי שִׁכְפִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ (נ"א בורא), וְיִשְׁבַּח לְכַבֹּדוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לָךְ שִׁבְחָ וְקָלוּס לְפָנֶי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שִׁבְחוֹ שֶׁל שְׁבַת, הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים כָּלָם מְשַׁבְּחִין לוֹ כְּאֶחָד, וְאֶפְלוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשְּׁבַת מִמֶּשׁ, מְשַׁבְּחָ לוֹ, הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים צב א) מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבַת.

וַיִּצְרֶה אֱלֹהִים, ר' תַנְחוּם פֶּתַח, (ישעיה מב ה) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם וְגו'. כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בְּרָא אוֹתָם מֵאֵין, וְהוֹצִיאָם אֶל הַפְּעַל, וְעָשָׂה מֵהֶם מְמוֹשׁוֹת. וּבְכָל מְקוֹם אֶתָּה מוֹצֵא בּוֹרָא עַל דְּבַר שִׁבְרָאוֹ מֵאֵין, וְהוֹצִיאֵהוּ לַפְּעַל.

אָמַר רַב חֲסֵדָא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאֵין נִבְרָאוּ, וְהֵלֵא מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה נִבְרָאוּ. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, כֵּן הוּא, אֲלֵא גוּף הַשָּׁמַיִם מֵאֵין הָיָה, וְצוּרְתָם מִדְּבַר מְמוֹשׁוֹת. וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְהַתְּבַצָּא בְּשָׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחֲרֵי כֵן עָשְׂהָ. בְּרִיאָה בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמֵר מֵאֵין. עָשְׂהָ, לַעֲשׂוֹה הַשָּׁמַיִם, מִדְּבַר מְמוֹשׁוֹת, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה. וְאָמַר רַבִּי תַנְחוּם, עָשְׂהָ הוּא תְקוּן הַדְּבַר בְּגִדְלָה וּמַעְלָה מִמְּמוֹת שְׁהִיָּה. כְּמָה דְּאֵתָּה אָמַר, (ש"ב ח יג) וַיַּעַשׂ דָּוִד שָׁם.

אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, פְּסוּקָא דָּא לֹא אֶתָּה אֲלֵא לְהַדְרֵשׁ. וַיִּצְרַח בְּשֵׁנֵי יוֹדִין, וְכָל הַשָּׂאָר אֶת מוֹצֵא בִּידֵי אֶחָד. אֲלֵא כָּל מַה שִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָא בְּמַעְלָה (דף כב ע"ב) בְּבִינָה, אֲלֵא הָאָדָם לְכַבֹּדוֹ. שְׁנַתָּן בּוֹ

לאחר קריאת הזוהר (יאמר תפלה זו בכנות הלב)

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי שיתקנים בנו עתה מקרא שפתוב "ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתיה לנטע שמים וליסד ארץ", להעלות לרומם ולתקן הריסות וחרבות השכינה הקדושה לקשוט ופזרפירא עלאה ולארמון שעל מכונו ישב להחזיר עטרה ליושנה וקים בנו מהרה מקרא שפתוב "ויהי אור הלכנה באור החמה ואור החמה יהיה שבעתים באור שבעת הימים". וזכות הרשב"י הקדוש ובנו רבי אלעזר, ויתם בן עזיהו, יעמוד לנו לתקן העולם מיום שנברא עד סופו פראנו וקראנו יראיו. ובזכות היותנו עסוקים בהקמה הזאת, על ידה תתקרב הגאולה, וישועתה מהרה תצמיח, לעלוי שכנת עזנו במהרה ביימנו. ויקוים בנו מקרא שפתוב "ויאמר אלקים יהי אור", ויארר עלינו אור ה', ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, אמן נצח סלה ועד. (נפח התפלה מתוך לשונו הקדוש של רבי חיים ויטאל זיע"א)

מודה אני לפניך השם אלוקי ואלוקי אבותי שזמיתני ללמוד ולהגות בספר הקדוש הזה ויהרהר עילאה, וזכות התנאים הקדושים שלמדנו תורתם יעמוד לנו ולזרענו ונזכה להבטחת הנביא (ישעיה נט, כ-כא) ובא לציון גואל ולשבי פשע בייעקב נאם ה'. ואני זאת בריתי אותם אמר יהוה רוחי אשר עליה ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיה ומפי זרעה ומפי זרע זרעה אמר ה' מעתה ועד עולם. ויתקיים בנו הנבואה (ישעיה נא, טז) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתיה לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. ובפרפת משה רבינו מהימנא בתגלה במהרה דידן, ה' בדר יחנו ואין עמו אל נכר, יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשונו בישועתך באמת באמר לציון מלך אלקיך, ברוך ה' לעולם אמן ואמן. (סיד ה')

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו [עלינו] בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונה. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשה על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב שכניתך לתוכו, והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירים ולזמרים. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמו הגדול הגבור והנורא אמן בן יהי רצון. (סי"ת).

הקדיש לעלוי הנשמה: הקדיש הוא שבח גדול לבורא עולם על כן יש בזה עלוי נשמה גדול לנפטר במיוחד בזה שגורם לצבור לענות אמן, שהוא עלוי נשמה גדול עד מאד ונחת רוח לנשמה. מלבד מה שמציל את הנפטר מדינה של גיהנם. מעלה אותו בדרגות נוספות בגן עדן (עין פה החיים שכתב לומר בכל ליל שבת קדיש אפילו אחר מאה שנה שעולה מעלה מעלה, וצ"ע פלא יוצץ).

מעלת לימוד הזוהר לעלוי הנשמה: כתבו המקובלים: לימוד הקבלה והזוהר (תורת הרשב"י) יש בו תועלת לנשמה יותר משאר לימודים. כי לכן נקרא זוהר שהוא מזוהר הנשמה... וביום שבת קודש ששעה אחת לימוד הזוה"ק שונה אלה שנה, ובשמחה מליון שנה עליו להשתדל יותר בלימוד הזוה"ק כי הוא מבחינת היום, קדוש הוא לאלהינו... ומה גדלה מעלת לימוד הזוהר הקדוש בגבהי מרומים ובמיוחד ביום הקדוש יום השבת שאין ערוך להשגתו, ובנדאי למודו בעד עלוי נשמת אביו או אמו ע"ה, אין קץ למעלתו ואין קץ לעלוי נשמת אביו או אמו ע"ה, ומעטרים לנשמה בעטרה ולבוש מיוחד בזכות למודו. וכן לקמי ותמותו ע"ה (ועין קב הישר) והנה יאמרו אתו, כפול ומכפל שבעתים, בבחינת מכבדו במותו וכו', (ועין פלא יוצץ ערך כבוד אב ואם).

קדיש על ישראל נסח ספרדי (ע"מ)

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמנ) בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
וַיַּצְמַח פְּרָקְנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמנ) בְּחֵיכּוֹן וּבְיוֹמִיכּוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא
וּלְעָלְמֵי עָלְמָיָא יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה
וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמנ) לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא שִׁירְתָּא
תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחְמָתָא דְּאִמְרִין בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן
וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן דְּעֶסְקִין בְּאוּרִיתָא קְדִשְׁתָּא. דִּי
בְּאַתְרָא הָדִין וְדִי בְּכָל אַתְר וְאַתְר, יְהֵא לְנָא וּלְהוֹן וּלְכּוֹן חֲנָא וְחֶסְדָּא וְרַחֲמֵי
מִן קֳדָם מְאָרִי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא,
חַיִּים וְשֹׁבַע וַיִּשׁוּעָה וְנַחֲמָה וְשִׁיזְכָּא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה, וְרוּחַ
וְהַצְלָה לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמנ) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא
בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמנ)

הַשְׁבֵּכָה לְאִישׁ: אֲשֶׁרִי אִישׁ יָרָא אֶת יְהוָה בְּמַצּוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד: הַמֵּרַחֵם עַל
כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יַחֹס וַיַּחְמוֹל וַיִּרְחַם עַל נַפְשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל (פב"פ). רוּחַ
יְהוָה תְּנִיחָנוּ בְּגֵן עֵדֶן: דְּאַתְפָּטֵר מִן עֲלְמָא הָדִין כְּרַעוּת אֱלֹהָא מְאָרִיָּה שְׁמֵיָא
וְאַרְעָא. מְלָךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּרַחֲמָיו יִרְחַם עָלָיו. וַיַּחֹס וַיַּחְמוֹל עָלָיו. מְלָךְ
מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּרַחֲמָיו יִסְתִּירָהוּ בְּצֵל כְּנָפָיו וּבִסְתֵּר אֶהְלֹו לַחַזוּת בְּנוֹעַם
יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ. וּלְקַץ הַיָּמִין יַעֲמִידָהוּ. וּמִנְחַל עֲדָנָיו יִשְׁקָהוּ. וַיַּצְרוֹר
בְּצִרוֹר הַחַיִּים נִשְׁמָתוֹ. וַיִּשִּׁים כְּבוֹד מְנוּחָתוֹ. יְהוָה הוּא נִחְלָתוֹ. וַיִּלְוֶה אֱלֹו
הַשְּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכְּבוֹ יִהְיֶה שְׁלוֹם. בְּדַכְתִּיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם.
הַלֵּךְ נִכְחוֹ. הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבִּים עַמּוֹ בְּכָלֵל הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

הַשְׁבֵּכָה לְאִשָּׁה: אֵשֶׁת חַיִל מִי וּמִצָּא, וְרַחֵק מִפְּגִינִים מְכָרָה: שֶׁקֶר חָחַן וְהִבֵּל
הֵיכִי, אִשָּׁה יִרְאֵת יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל: תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ, וַיִּהְלָלוּהָ בְּשַׁעְרִים
מַעֲשִׂיהָ: הַמֵּרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יַחֹס וַיַּחְמוֹל וַיִּרְחַם עַל נַפְשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה
שֶׁל (פב"פ). רוּחַ יְהוָה תְּנִיחָנוּ בְּגֵן עֵדֶן: דְּאַתְפָּטֵר מִן עֲלְמָא הָדִין כְּרַעוּת
אֱלֹהָא מְרִיָּה שְׁמֵיָא וְאַרְעָא. הַמְּלָךְ בְּרַחֲמָיו יַחֹס וַיַּחְמוֹל עָלֶיהָ. וַיִּלְוֶה אֱלֹו
הַשְּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכְּבָהּ יִהְיֶה שְׁלוֹם. בְּדַכְתִּיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם.
הַלֵּךְ נִכְחוֹ. הִיא וְכָל בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבוֹת עִמָּה בְּכָלֵל הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה. ויצמח פורקנה ויקרב משיחה. בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל. בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא. בריך הוא לעלא (בעשי"ת ולעלא מכל) מן כל ברכתא ושירתא, תשבתתא ונחתתא, דאמירן בעלמא. ואמרו אמן:

על ישראל ועל רבנן ועל תלמידהון ועל כל תלמידי תלמידהון ועל כל מאן דעסקין באוריתא די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום בברומיו הוא ברחמי יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

תפלה על הנפטר לאחר הלמוד

לאיש: אגא ה' מלא רחמים אשר בידך נפש כל חי ורוח כל בשר איש, יהיה נא לרצון לפניך תורתנו ותפלתנו בעבור נשמת (פלוני בן פלוני) וגמול נא עמו בחסדך הגדול לפתח לו שערי רחמים וחסד, שערי גן עדן, ותקבל את נשמתו באהבה ובחבה. ושלח לו מלאכך הקדושים והטהורים להוליכו ולהשיבו תחת עץ החיים אצל נשמות הצדיקים והצדקניות וחסידים וחסידות להנות מזיו שכינתך, ולהשביעו מטובך הצפון לצדיקים. והגוף ינוח בקבר במנוחה נכונה בחדוה ובשמחה ובשלום, כדכתיב, יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו. וכתיב, יעלו חסידים כבוד ירננו על משכבותם. וכתיב, אם תשכב לא תפחד ושכבת וערכה שנתך, ותשמר אותו מחבט הקבר ומרמה ותולעה. ותסלח ותמחול לו על כל פשעיו. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. וזכר לו זכיותיו וצדקותיו אשר עשה. ותשפיע לו מנשמתו לדשן עצמותיו בקבר מרוב טוב הצפון לצדיקים, דכתיב, מה רב טובך אשר צפנת ליראך, וכתיב, שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה. וישכון בטח בדד ושאנן מפחד רעה, ואל יראה פני גיהנם. ונשמתו תהא צרוּרה בצרור החיים ולהחיותו בתחית המתים עם כל מתי עמך ישראל ברחמים, אמן:

לאשה: אגא ה' מלא רחמים אשר בידך נפש כל חי ורוח כל בשר איש, יהיה נא לרצון לפניך תורתנו ותפלתנו בעבור נשמת (פלונית בת פלונית) וגמול נא עמה בחסדך הגדול לפתח לה שערי רחמים וחסד, שערי גן עדן, ותקבל את נשמתה באהבה ובחבה. ושלח לה מלאכך הקדושים והטהורים להוליכה ולהשיבה תחת עץ החיים אצל נשמות הצדיקים והצדקניות וחסידים וחסידות להנות מזיו שכינתך, ולהשביעיה מטובך הצפון לצדיקים. והגוף ינוח בקבר במנוחה נכונה בחדוה ובשמחה ובשלום, כדכתיב, יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו. וכתיב, יעלו חסידים כבוד ירננו על משכבותם. וכתיב, אם תשכב לא תפחד ושכבת וערכה שנתך, ותשמר אותה מחבט הקבר ומרמה ותולעה. ותסלח ותמחול לה על כל פשעיה. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. וזכר לה זכיותיה וצדקותיה אשר עשתה. ותשפיע לה מנשמתה לדשן עצמותיה בקבר מרוב טוב הצפון לצדיקים, דכתיב, מה רב טובך אשר צפנת ליראך, וכתיב, שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה. ותשכון בטח בדד ושאנן מפחד רעה, ואל תראה פני גיהנם. ונשמתה תהא צרוּרה בצרור החיים ולהחיותה בתחית המתים עם כל מתי עמך ישראל ברחמים, אמן:

התגלות הזהר

קבו

כיון שהביט אברהם אבינו וחקר והבין וחקק וחצב וצור ויצר וחשב ועלתה בידו, ונגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד, וקראו אברהם אוהבו וברת ברית לו ולזרעו עד עולם, והאמן בה' ויחשבה לו צדקה ... והקדוש ברוך הוא גלה לו את סודו.

(ספר יצירה פ"ו משנה ח')

ד. אבל הרס"ג כתב, שאברהם אבינו עליו השלום הוציא רק את הענינים שבספר יצירה בשכלו, אבל לא הוא כתבו בצורתו הנוכחית. וזה לשונו:

הקדמונים מסרו, כי ספר זה אברהם אבינו חברו ... ואינם אומרים שהוא קבע מלות הספר הזה כפי הסדר הזה, אלא אומרים שהוא הוציא את הענינים הללו בשכלו ... ולמדם לעצמו ולמדם למיחדים שהיו עמו, ולא חדלו להיות נמסרים בתוך אמתנו בלתי כתובים ... וכאשר היה הזמן אשר נתקבצו בו חכמי האמה ורכזו עניני המשנה והלבישום מלים משלה וקבעום, עשו ... עניני ספר זה בדומה לך.

(פרוש הרס"ג לספר יצירה)

ה. יש המיחסים ספר זה לרבי עקיבא ששנה בן מפי הקבלה עד אברהם אבינו עליו השלום.

(פרוש "קול יהודה" על הכוזרי שם)

ו. ספר היצירה הוא מפרסם מאד, ושמו ותכנו נזכר בש"ס, במדרש, בזהר ובספרי הראשונים והאחרונים. והרבה מגאוני קדמאי חברו עליו פרושים, כגון רב האי גאון, הרס"ג, הראב"ד, דונש בן תמים, שבתי דונולו, יהודה בן ברזילי הבצללני, רבי יצחק סגי נהור, רבי עזריאל מגירונה, רבי אלעזר מגרמיזא (בעל הרוקח), הרמב"ן, הגאון מוילנא, ועוד רבים.

ב) בבח ספר יצירה אפשר לברא אדם, בהמה חיה ועוף

א. אמר רבא, אי בעו צדיקי ברו עלמא, שנאמר (ישעיה נ"ט) כי עונותיכם היו מבדילים (הא אם לא היו בהם עונות אין כאן הבדלה (בינים לבין ה'),